

KISGRAFIKA

46. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”.

Postacím: 1538 Budapest, Pf. 519. E-mail: kisgrafika@freemail.hu

Szerkesztőbizottság: dr. Arató Antal, Király Zoltán, dr. Soós Imre

Felelős kiadó: Palásthy Lajos titkár

König Róbert linómetszete, X3

TARTALOM

Lelkes Mária: Tihanyból induló időút (Nagy Gáspár költőre emlékezve)

Arató Antal: Búcsú Pittmann Lászlótól

Vén Zoltán kiállítása az Art 9. galériában

Soós Imre: Grafikai párbeszéd a százeurós bankjegyről

Várkonyi Károly grafikusművész emlékkiállítás

Arató Antal: B. Supka Magdolna kisgrafikai vonatkozású írásai

Rácz Mária: Finn vendégek Szegeden

Leila Lehtiranta: Hatvanéves a finn exlibris egyesület

Titkári beszámoló – Olvasói levél

HÍREK – LAPSZEMLE – KÖNYVESPOLC

2007/1

TIHANYBÓL INDULÓ IDŐÚT
 EGY MEGIDÉZETT KÖLTŐ EMLÉKÉRE...
 (NAGY GÁSPÁR KÖLTŐ
 2007. JANUÁRI ELHUNYTA ALKALMÁBÓL)

Időtlen az a látvány, ami a Magyar Képzőművészeti Egyetem tihanyi művésztelepeinek egyik ablakából élénk tárul.

König Róbert linómetszetei, X3

Sehol egy ház, csak dombok, s középpütt maga a belső tó, néhány ladikkal, sok-sok nád és nyugodt vízfelület, amelyből visszatükröződik a mindig változó ég a felhőivel, no meg egy-egy elröppenő madár.

Jól tudhatták a hajdani bencések, miért is választották ezt a békés, emberléptékű vidéket, amikor itt teremtették meg az Apátság helyi majorságát: birkákat tartottak, juhhodályt építettek, legeltettek és gondozták ezt a hosszú sávot, gyakran lesétálgatva a tópartra, el-elnézéledve ott. A juh rendben tartotta

a füvet, tejet és húst adott táplálékul, valamint gyönyörűséges szemlélődést a szerzeteseknek és az őket segítő személyzetnek is.

Füred mellett még lovakat is tenyésztettek egykor, lovászaik voltak, s a földműveléshez így még a lóerő is mindig rendelkezésükre állt, a több helyen lévő mezőgazdasági területek rendben tartásához.

Kiváló helyszín tehát ez a félszigeti terület is, ahol most is megtapasztalhatjuk a föld- és vízszagot, messzire elkalandozhat

a gondolat és ahol mindvégig érezhetjük kicsinységünkben is a lehetőséget; a vonuló felhők mozgását követve, a fölfeltekintés folyton megújuló csodáját.

...Ahogy ezt a gondolatsort leírom, csak most tudatosodik bennem az, ami korábban nem is tűnt ennyire egyértelműnek... Pedig nap, mint nap itt láttuk ugyanezt, évek óta, s hányszor elolvastuk a művésztelép bejáratánál a márvány emléktábla mondatait, ami röviden és tényszerűen a múltat fogalmazta meg... Tapasztaltuk persze a hely szépségét, a csendességet, s egy idő után bizony nem véletlenül jutott eszünkbe, hogy erre a meditatív helyszínre vendégeket hívunk, méghozzá olyanokat, akiket úgy mutathatunk be a nyári gyakorlaton lévő növendékeknek, hogy közben valamennyien gazdagodjanak. A társműzsák képviselői jutottak el így Tihanyba. Költőt, írórt kértünk fel egy-egy beszélgetésre, bemutatkozásra. Valamiféle halvány reménynek szántuk, közös, későbbi alapnak, az irodalom és a képzőművészet művelői számára.

A meghívottakat a grafikus növendékekkel kívántuk megismertetni, de a kerti kőasztalokhoz mindig odatelepedtek a szobrász és festőszakosok is. Nem volt az véletlen, hogy elsőként éppen Nagy Gáspárt hívtuk, hiszen a bencés szellemiség megtestesítője volt ő, barátságos, szelíd modorával, jellegzetesen fátyolos hangjával, jószándékú pillantásaival, karakteres, széles szemüvege mögül. A beszélgetés közben mindvégig éreztük, hogy a fiatalság kíváncsi a költőre, igazán

szívesen hallgatják, s tágra nyílt szemmel el-eltűnődtek egy-egy újabb versének elhangzása után.

Az együtt töltött óra végén érződött, nem bánták meg, hogy időt szántak erre a szellemi kalandra, hiszen csendben, elgondolkodva köszöntek el, s magukkal vitték az odakészített versköteteket is, hogy este már magukban olvasgathassák el mindazt, amire kíváncsiak voltak, de amire ott, együtt már nem jutott több idő. Mi pedig elsétáltunk Gazsival a tóhoz, onnan pedig fel az Apátságához, hogy hosszan nézzük a vitorlásokat s a Balatont, ami alkonyatkor különösen varázslatos néha. Aznap friss hal volt a vacsoránk, egy kitűnő vendéglőben, s a szőlőlugas alatt jószellemű beszélgetéssel telt el az esténk...

Ez volt Nagy Gáspár első útja velünk Tihanyban. Másnap aztán felkerekedett, s utána nem is találkoztunk egy jó ideig. De König Róbertben ekkor már felvetődött a gondolat, hogy a különleges helyszín miatt érdemes lenne időtlenné tenni azt a világot, ami olyan sokak számára jelent megújulást, felfrissülést.

Még azon az őszön, szeptemberben egy napra újra leutaztunk, közösen, Tihanya; meglátogattuk a perjelt, ámulva néze-

gettünk ki az iroda ablakain, hiszen innen egy egészen más balatoni látkép lenyűgöző világába csöppentünk. Felvázoltuk a közös elképzelést, s már indultunk is vissza, a füredi vasútállomásra, hogy Révfülöpre utazzunk tovább, bemutatva Gáspárnak nyári remete létünk legfőbb objektumát, a hegy tetején lévő kis kőházat, az erdő közepén.

Legalább húszperces gyaloglás után, időnként meredek szakaszokon jutottunk egyre feljebb. Időnként persze megálltunk, nézve fentről az egyre nagyobbak látszó vizet, s azt a tó közepéig behúzódó nagy felhőt, amiből aztán hirtelen erős zápor kerekedett. Mi ott álltunk, a hegy oldalában, napsütésben, odabent a Balatonban szakadt az eső, szürkés-fehér csíkokat rajzolva a felborzolt felületen. S aztán egyszer csak vége; feltűnik egy színes természeti kép, a távolban gomolygó pára fénytörésében. Káprázat, de valóság! Gáspár nem szólt egy szót sem, csak nézte ezt a tüneményt, majd bólintott, s indultunk is tovább.

Az erdei háztól az erdőn át még tovább sétáltattuk garabonciás vendégünket, hogy megmutathassuk a túloldalon lévő mesés hegyvonulatot a Káli-medencével, ugyancsak felülről. Előttünk hatalmas szőlőtáblák és éppen szüreteltek. Magunk is téptünk néhány fürtöt, s a szőlőt szemezgetve mutogattuk végig a hegyeket, s a környező településeket, s az azokon áthaladó

kanyargós utakat. Visszafelé még elsétáltunk egy pincéhez, újra előbukkant a Balaton is. Egészen távol, a Tihanyi-félsziget közepe felé az apátsági templom olyannak tűnt, mint a kagylóból kicsillanó igazgyöngy...

Aztán Gazsi már búcsúzott is, hogy visszatérjen Pestre, s a vonatúton még felidézte azokat az emlékképeket, amit ittlétkor rögzített magában.

Következő nyáron, 1999-ben Nagy Gáspár ismét eljött Tihanyba. Addigra már elkészültek azok a linómetszetek, amelyek alapján ő is munkához láthatott. 18 metszet készült, de Gazsi döntötte el, melyiket és miért választja ezek közül. Elkérte a grafikákat és kirakta szobájában. Napokig csak nézte...

Aztán hóna alá csapta a lapokat, s elindult megint, hazafelé. 2002 januárjában megszülettek a versek. 12 kiválasztott grafikából építette versfüzérére azt a „versimát” aminek mindegyik verse 1-1 grafikához kapcsolódik, de úgy, hogy teljesen öntörvényűen értelmezi a metszeteket. Két önálló alkotó, kétféle megfogalmazás. A kiváló papírmerítő, Vincze László szentendrei műhelyében 50 album készült, a grafikák mellett a versek magyarul és németül is. Az előszó Szakolczay Lajos megfogalmazásában ugyancsak két nyelven, s a rendkívül színvonalas fordítás Kárpáti Pál remeklése.

Menetközben sokat gondolkodtunk azon, mi legyen az album címe. Jómagam a „Kőkereszt a víztükörben” címet javasoltam, az egyik grafika alapján, de Gáspár szépítemen-finomított az elképzelésem. Így lett végül: „**HULLÁMZÓ VIZEKEN KERESZT**”. Ugye, mennyivel többet jelent így?!

Az album bemutatása után több irodalomtörténész is Nagy Gáspár teljesen megújuló, költői nyelvezetét dicsérte. Gáspár, a tőle megszokott korrektséggel, nem sajátította ki magának az elismerést, hanem mindig elismételgette ilyenkor: „ezt a versfüzért König Róbert barátom ’énekelte ki’ belőlem”.

És most befejezésként térjünk vissza arra a természeti látványra, amelyről még korábban említést tettem. A révfülöpi hegyről visszanezve láttuk a tó feletti esőt, majd a szivárványt a párás fénytörésben. Hogyan is idézte vissza a költő azt a bizonyos látványt, már a versfüzérbe beépítve?

*„Lásd egyben és lásd külön
háttal a víznek szivárvány
úszik zöld esőfüggöny-tincs
szétpermetezve a látvány
kapujában ég emléke...”*

Kedves Gazsi! Most már örökké látó szemekkel olyasvalamit vettél észre, amit mi, a nagytilaji temetőben, temetésed befejeztével, csodálkozva láttunk: ott és akkor is feltűnt egy szivárvány, a januári tavaszban, s amikor hosszú sorokban, szomorúan indultunk vissza a temetőből, a velünk szembejövő, hazafelé tartó gyerekek valamennyiünknek tisztelettel, előre köszöntek. Ezek a nagytilaji kisiskolások szivárványt feszítettek a szívünk fölé akkor, a fájó hiány és szürkéség ellensúlyozására, az elviselés elfogadására. Már égi utadat járó, egykori útítársunk; ne hagyj, hogy elfelejtsük azt a szivárványt, ne hagyj, hogy elszíntelenedjen bennünk az „ég emléke”!

Ezért is olvassuk továbbra is a verseket s a versimákat, hogy ne feledjük; létezik az a világ, amelyben a legváratlanabb pillanatokban is, bárhol és bármikor feltűnhet megint, hogy reményt adjon nekünk mindhalálig, sőt még azon is túl! Egészen az örökkévalóságig!

2007. február

Lelkes Mária

BÚCSÚ PITTMANN LÁSZLÓTÓL

A Pittmann-gyűjtemény, no és az attól elválaszthatatlan, az újévi és karácsonyi üdvözlőlapon olvasható „Fam. Pittmann”, azaz a kiváló gyűjtőtárs, Pittmanné Mikó Ildikó (és az egykori „gyerekek”, akik közül Zsófinak 2004-től már – ha nem is grafikai – hét önálló kiállítása volt) jól ismert a hazai és külföldi grafikabarátok, grafikusművészek körében. Lakásuk mindig nyitva volt az érdeklődők számára, s szívéllyességüket csak az a szakmai hozzáértés múlta felül, ahogy gyűjteményüket bemutatták, kommentálták.

Pittmannék 1972-ben léptek be a Kisgrafika Barátok Körébe, s hamarosan meghatározó személyiségei lettek. Mint Laci írja a *Kisgrafikai élet tíz esztendeje Vas megyében* című cikkében (*Kisgrafika* 1984/1-2. sz.) 1974-től 10 év alatt (az egyik helyi szakmunkásképző intézetben évente rendezett 2-3 alkalmi bemutató mellett) több mint 20 kiállítást rendezett (többnyire Ildikóval együtt) különböző könyvtárakban, galériákban a Megyei Ifjúsági és Művelődési központ kiállító termeiben. Köztük több vándorkiállítást (*A kisgrafika magyar mesterei; Írók, költők az ex libriseken* stb.) a Pittmann-gyűjteményből. Külön figyelmet fordítottak a helyi alkotók népszerűsítésére, így Kamper Lajosra, akit a *Kisgrafika* 1985/3. számában mutatott be Laci. Itt kell megemlítenem, hogy mennyit tett a Pittmann család ifj. Feszt László (és felesége) 1990-ben Kolozsvárról Szombathelyre való áttelepülése érdekében, a helyi viszonyokhoz való beilleszkedésük s a művész alkotómunkája segítségével. (Ifj. Feszt Lászlónak már 1991-ben önálló tárlata nyílt a Szombathelyi Képtárban.) Ezzel is összefügg, hogy többször jártak Erdélyben, s akár itthon, sorra keresték fel az ismertebb vagy kevésbé ismert grafikusművészek műtermét, galériákat, antikváriumokat – vásároltak, gazdagították a gyűjteményt. Részt vettek a nemzetközi és hazai ex libris találkozók, oroszánrészi volt a KBK VII. Országos Találkozójának 1980-ban, Szombathelyen való megrendezésében. Itt – többek között – a Pittmann-gyűjtemény anyagából válogatott reprezentatív tárlatot is láthattunk Csohány Kálmán, Kass János, Gácsi Mihály és Stettner Béla grafikáiból. Az előző évben már megalakították a szombathelyi Grafikabarátok Körét, amely később a KBK vidéki tagcsoporthaként is működött, a melynek vezetője Pittmann László lett. A Megyei Ifjúsági és Művelődési Központban kaptak helyet, ahol a kiadványok előkészítéséhez nyomdai, sokszorosítási lehetőséget is biztosítottak számukra.

Nos, ezzel függ össze, hogy az asztalosmesterségtől a régi órákig, kerámiáig, lakásberendezésig szinte mindenhez értő, önmagát sokoldalúan művelő Pittmann László a grafikákkal, a grafikusművészekkel való megismerkedése után rövidesen megtanulta a különböző sokszorosító eljárások alkalmazását, s azt olyan magas szinten művelte, hogy Stettner Béla, Gácsi Mihály (róla a *Kisgrafika* 1978/1. számában írt), Kass János és mások képgrafikáinak nyomtatását végezhetette. Nyílt, közvetlen személyisége révén – annál is inkább, mert különösen jó érzelme volt az igazi művészeti értékek fel- és elismerésére, még akkor is, ha ezt a korabeli művészetkritika (mint pl. Perei Zoltán esetében) nem tette meg – meghitt barátságot kötött a művészekkel, s a nyomtatás minőségében egyenrangú társukká vált. Csak a kisgrafikáknál maradván: 1980-ban ő készítette el az országos találkozó emlékmappáját, 1983-ban Stettner Béla *Vasi mappa* című gyűjteményét, amely művésznek a vasi gyűjtők

részére készített 12 (a címlappal együtt 13) rézkarc ex librisét tartalmazza. Mint minden alkalommal, az egyébként nehéz feladatot jelentő többszínymatú lapokat ezúttal is kifogástalan minőségben nyomtatta ki Laci 50 számozott példányban. Ismét csak a teljesség igénye nélkül szólunk az általa önzetlenül készített mappákról: Gácsi Mihály: *Hat rézkarc*, Perei Zoltán: *Képes esztétikai kislexikon*: 92 portré fametszet, 100 számozott példányban, abból 1-15-ig mini könyv méretben (Pittmann László által saját kezűleg bőrbbe kötve), 16-100-ig A/6-os formátumban. 1980-ban Perei *Hangszerek* című mappáját nyomtatta ki, amely a már említett Megyei Ifjúsági és Művelődési Központ gondozásában jelent meg 100 számozott példányban. A bevezető írására a jeles zenetudóst, Békefi Antalt nyerte meg, majd a sorozatot először a szombathelyi zeneiskolában mutatták be.

Stettner Béla linómetszete, X3

A következőkben a Pittmann-gyűjteményből szervezett kiállítások sokaságáról lehetne még beszámolnunk, közülük csak kettőt említünk: a Szombathelyi Művészetek Házában – különböző stílusirányzatokat, korszakokat képviselő – 12 erdélyi grafikusművész munkáiból 2002-ben rendezett kiállítást, s később a feledhetetlen barát (s körünk egykori művészeti vezetője) munkásságát felidéző Stettner Béla emlékkiállítását.

Pittmann László azonban nemcsak kiállításokon, kiadványokban, és sokféle szervező munkája révén népszerűsítette a grafikát, tette közösségi élménnyé gyűjteményét, hanem oktatóként is. Évtizedekig tanított a Szakmunkásképző Intézetben (ami később Hefele Menyhért Építőipari Szakközépiskola lett), a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskolán, ahol 1993-tól a rajz tanszék grafikai műhelyét vezette. A barcsi, a tokaji, a tállyai művésztelepeken a grafikai műhelyt vezette rendszeresen. „Tanárként is közel engedte magához a tanítványokat, így vonta be őket a grafikai képkalkotás varázslatos rejtelmeibe, holott ő maga sohasem alkotott, de rendkívüli képességei miatt a kortárs magyar grafika legnagyobbjai keresték fel műhelyét, aiktől többet tanult, mintha maga is alkotott volna ezen a téren” – olvashatjuk a *Vas Népe* nekrológiájában. A főiskolán 1995 szeptemberében – romló egészségi állapota miatt – már

csak a levelező tagozatosak tanítását vállalta, ám ezt is abba kellett hagynia, s mint lapunk múlt számában hírt adtunk róla, tavaly november 15-én, 63 évesen eltávozott közülünk. Követésre méltó szelleme, szellemisége, alkotó munkásságának méltó öröksége: a részére készült ex librisek, az általa sokszorosított nyomatok, a Pittmann-gyűjtemény, itt élnek közöttünk. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy ez év januárjában Répcelakon rendezték meg – a Pittmann-gyűjteményből válogatva – Gácsi Mihály (20 éve hunyt el) emlékkiállítását. A tárlatot Kamper Lajos grafikusművész nyitotta meg, s meleg szavakkal emlékezett a Pittmannékkal 20-30 éve kezdődő barátságukról, s arról, hogy mit jelentett számára a folyamatosan gyarapodó gyűjteményük megismerése. Februárban pedig *A magyar grafika fénykora. Az 1960-70-es évek grafikája a Pittmann-gyűjteményben* címmel nyílt kiállítás a Szombathelyi Képtárban, egyebek között Kondor Béla, Stettner Béla, Reich Károly, Gácsi Mihály, Kass János, Würtz Ádám, Csohány Kálmán, Gross Arnold, Perei Zoltán képgrafikáiból. A kiállítást megnyitó Tóth Csaba festőművész, főiskolai tanár kifejtette, hogy ő sem sejtette, hogy milyen óriási kincs van a Pittmann-gyűjteményben, ami csaknem ezerdarabossá (ezúttal csak a szabad grafikákról van szó) növekedett, s feltehetően Nyugat-Dunántúl egyik, de az is lehet, hogy a legjelentősebb grafikai kollekciónak számít. (Tegyük hozzá: a magángyűjteményeket tekintve ezt országosan is elmondhatjuk.) Tóth Csaba szerint Pittmann László ideális műgyűjtő volt: „Műveltséggel, kvalitásérzékkel felvértezve szinte megszállottan gyarapította gyűjteményét.”

A Pittmann-gyűjteményt – a könyvtárosi hivatásához tartozó minuciózus pontossággal – felesége, Ildikó katalogizálta (egyébként ő intézte, intézi az ex libris cseréket s a levelezést is), s amikor a grafikagyűjtők nevében fájdalommal búcsúznak Pittmann Lászlótól, őszinte együttérzésünket fejezzük ki neki és családjának is.

Arató Antal

Vén Zoltán rézkarca, C3

VÉN ZOLTÁN KIÁLLÍTÁSA AZ ART 9. GALÉRIÁBAN

A főváros IX. kerületében lévő *Art 9.* galériában december hónapban nyílt meg *Vén Zoltán* grafikusművész újabb kiállítása. Az Európa-szerte főleg ex libriseiről ismert és megbecsült alkotó ezúttal nem kisgrafikáival, hanem újabb különböző technikákat képviselő, nagyméretű, szabad grafikai lapjaival jelentkezett a nyilvánosság előtt. Nagyszámú közönség jelenlétében *P. Szabó Ernő* művészettörténész nyitotta meg a kiállítást. Nem szokványos megnyitó beszédéből részletet az alábbiakban közlünk:

Igazi epikus alkat Vén Zoltán grafikusművész, aki az Art 9-ben állítja ki műveit. Illusztrál, de nem a szó köznapi értelmében, hiszen könnyen lehet, hogy metszetén a nagyregényből egypérses novella, a sorsdrámából komédia lenne. De éppen ezért is népszerűek, ismertek nemcsak itthon, hanem külföldön is. Egy cseh professzor nemrégiben Európa leghumorosabb művészenek nevezte... Talán ezért készülhet most nagy bizakodással a magyar euro megrajzolására.

Persze előzménye is van ennek a műnek, valamikor a Pénzjegynyomdában Rékassy Csabával közösen tervezték meg a 620 forintost. Rékassy előoldalról az ismeretlen „költő” portréját formálta meg, ő a hátlapon azt, hogy hogyan lehet még a sz...-ból is aranyat csinálni. Ezzel azonban véget is ért a pályafutása a bankjegytervezési osztályon. A Pénzjegynyomda után 1977-ben a Bábszínházba került, a műhely vezetője lett, annyi volt a munka, hogy szinte ott is lakott, így viszont nem maradt idő a grafikára, bármilyen jól is érezte magát. Azóta szabadúszó. Ha belegondolunk, akár a saját arcát is berajzolhatná a Szolgálati időm emlékére című lapra, amelyen nemcsak a közel- és távoli múlt összes zsarnok és zsarnokellenes nagysága szerepel, de a kép alján, mint háromszáz évvel ezelőtt a végül leverett törökök, ott látható a csúfos vereséget szenvedett német és szovjet sereg jelképes figurája is. Magyar vitézek, előre! – mondja a művész, aki ebben a pillanatban elindítja a képzeletbeli startvonalról a bibliai Lótót is, akit exodusára egy jókora bőrrönd kísér, amelyen a szodomai hotelcímke mellé egy rövid, de annál kellemetlenebb jugoszláviai tartózkodást dokumentáló matrica is fölkerült.

Vén Zoltán különös, a humor, a groteszk, az ironia elemeire építő művészetének titkát négy szerző – író művészettörténész, művészeti író, kritikus – próbálja megfejteni a róla szóló kötetben, a művek tanúsága szerint azonban lehetetlen feladatra vállalkoztak, mert a titok magában Vén Zoltánban rejlik.

Megrajzolni való történeteit dobozokban gyűjti, tulajdonképpen a kiállítás képei is néhány ilyen doboz tartalmába engednek bepillantást. Vannak bibliai tematikájú dobozok, amelyhez a Lót exodusára mellett például a Mária mennybemenetele, az Ördögjáték tartozik, vannak idegen kultúrák feliratú dobozok, ebből ugrott elő a Miszték kislány, aki ugróiskolát játszik, a Táltos. A lapok persze néha keverednek a másikba tartozókkal, mint a Voodoo Krisztus, a Sámán, Tatja Titi levele Ane Holo Tophoz mutatja, így jön létre egy különös multikulturális vizuális világ, amelynek groteszk, abszurd elemein mindannyian képesek vagyunk kacagni, s persze képesek vagyunk elgondolkodni is a lapok nagyon is komoly mondandóján, azzal a megjegyzéssel megtoldva az elismerést, hogy magunk bizonyosan nem találtuk volna meg mondandónk kifejezéséhez az ennyire frappáns képi motívumot.

Vén Zoltán rézkarc, C2

GRAFIKAI PÁRBESZÉD A SZÁZEURÓS BANKJEGYRŐL

(VÉN ZOLTÁN ÚJABB RÉZKARCÁRÓL)

Vén Zoltán grafikusművész legutóbbi kiállításán, a Ráday utcai **Art 9. galériában** többek között egy különös rézkarc hívta fel magára a figyelmet. A fekvő A/4 formátumú lap Rembrandt világára emlékeztetett olyképpen, hogy felső részét nézve egyik rézkarcát, alul pedig a Szépművészeti Múzeum egy olajfestményét idézte a nézőnek.

Kétségtelen, hogy ezúttal ismét az alkotó egyik új művészet-történeti parafrázisának lehettünk szemlélői. Ő ugyanis műveiben, főként kisgrafikaiban, szívesen alkalmazza ezt a módszert, mikoris egy-egy híres műalkotás tartalmát saját szavaival mondja el, zseniális módon új, megkapó képpé komponálva a valójában egymástól különálló részleteket.

Korábban ismertettük a Székesfehérvár műemlékeiből rögtönzött és a városban nagy sikert aratott kisgrafikáját. Ugyancsak lapunkban méltattuk Leonardo Utolsó vacsorájának szellemes kisgrafikai parafrázisát is. Ezek sorába tartozik a 2005-ben készült **Százeurós lap** című, 18×25 cm méretű rézkarc is, melynek elemzésére ez az írás vállalkozik.

A grafikára pillantva figyelmünket térdelő férfialak vonja magához. Az ásót tartó, óvatosan körültekintő, szakállas férfi ismerős mindazok számára, akik hírneves képtárunk németalföldi gyűjteményében megfordultak. Az Esterházy-képtárból származó olajkép 1630 táján készült. Címe: **Példázat a kincsrejtőről**. Garas Klára meghatározása szerint az alak megfestése, beszédes mozdulata és a táj érzékeltetése Rembrandtra vall, míg az előtér csendéleti része *Gérard Duo* műve. (A kép alkotójának meghatározása körül utóbb annyi változás történt, hogy egyes kutatók a képet Rembrandt köre műhelymunkájának tartják, vizsgálódásunk szempontjából ez most nem játszik szerepet.) A kép egyébként Máté evangéliumára utal, az ott említett, kincseit titokban elásó bibliai alakot ábrázolja. Csak-hogy amíg a holland képen az elásás szándéka két remekművű aranyedényre irányul, addig a magyar művész lapján a közelmúlt technikájának számos jellemző darabja halmozódik fel. Megtalálható itt a Singer-varrógép és a Remington-írómasina, régi távbeszélő és állóóra, de még hordozható televízió és mobiltelefon is. Mindegyikük sokak által áhított kincse a maga korának. A kincsrejtő helyzete kilátástalan. A civilizáció ekkora tömegű hulladékát már nem lehet elrejtteni.

Mintegy kontrasztként, a képtér bal oldalán más világot idéz meg a grafika: Rembrandt világhírű rézkarcát, a **Krisztus beteget gyógyít** című lapot, mely egykori ára miatt *Százforintos lapként* is szerepel a köztudatban. Jézus áldó

balkeze alól azonban eltűnt a betegek tömege, jobbra felől pedig kufárok serege tolul a képbe, portékájukat magukhoz szorítva. Elnézően tekint rájuk a fehér ruhás Megváltó. Míg Rembrandt rézkarcán e helyen a hit tételein vitatkozó héber tudósok láthatók, a magyar lapon ezekből kincseiket kínáló, kapzsi árusok lettek, akiknek tekintete a kép középpontját jelentő euró-bankjegy felé irányul. Telitalálat itt Vén Zoltán minden kézvonása, melyekkel finom iróniával, napjaink pénzsóvárságára utal.

A minden részletében mozgást sugalló rézkarc egyetlen nyugodt, egyben a szemlélő számára rokonszenves alakja a jobb felső részen látható angyal, melyet Rembrandt egy harmadik alkotásából kölcsönözött a művész. Ezt a remekművet is a Szépművészeti Múzeum őrzi. **Az angyal megjelenik az alvó Szent Józsefnek** című festmény az Egyiptomba menekülés első pillanatát jeleníti meg. A holland mester más angyalábrázolásaitól eltérően azonban ez nem az égbe könnyedén libbenő, szárnyas lény, hanem a vész hírrrel álomból keltő, csontos arcú jóbarát. Grafikánkon tükörképben jelenik meg a festmény kulcsfigurája, kinek ujjai és egész figyelmeztető testtartása nemcsak a lapon ábrázolt halandóknak, hanem napjaink egyre elanyagiasodó világának is szól.

Vén Zoltán szelleme és karcolótűje nyomán így szolgálnak ma is iskolásunkra a négyszáz évvel ezelőtt született Rembrandt mester halhatatlan gondolatai.

Sóos Imre

Valentin Le Campion fametszete, X2

VÁRKONYI KÁROLY GRAFIKUSMŰVÉSZ EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

2007. január 28-án a debreceni DOTE Elméleti Galériában nagyszabású kiállítással emlékeztek meg a Debrecenhez hűséges grafikus és festőművészről. A kiállítás bemutatta a művész életútját korabeli fényképekkel, a munkáiból összeállított izelítővel. Láthattunk rajzokat, festményeket, sokszorosított grafikát és természetesen sok ex librist. A megnyitót Dr. prof. Gomba Szabolcs tartotta, aki személyesen is ismerte a művészt, még életében nyitotta már meg kiállítását. A kiállítással egyidőben került bemutatásra a fia, Várkonyi Zsolt által összeállított könyv, melyet más helyen (14. o.) ismertetünk.

Várkonyi Károly fametszete, X2

Életútját jól foglalja össze Lenkey István az alábbiakban:

„Várkonyi Károly 1913. január 31-én született Debrecenben. Elemi és középiskoláit Budapesten végezte. Ebben az időszakban – saját vallomása szerint – tanárai legnagyobb elkeseredésére a rajzon és a humán tárgyakon kívül más nem érdekelt. 1926-ban a Gyermektanulmányi Társaság tehetségkutató kiállításán sikert aratott. Érettségi után az Iparrajziskola grafikai osztályára iratkozott be. 1931-ben Berlinben az Albert Reimann képzőművészeti iskolájában tanult tovább. Majd Párizsba és Olaszországba utazott tanulmányútra. Hazatérve a Képzőművészeti Főiskolán folytatta 1933-ban megszakított tanulmányait. Ezután Debrecenben találjuk, de 1936-ban Budapestre költözik és a Kultúrmérnöki Hivatal műszaki tisztviselője lett. Két év múlva visszatért Debrecenbe. A második világháború alatt mint amerikai hadifogoly, bejárja Bajorországot, ahol sok olajfestményt és akvarellt készített. 1946-ban került vissza Debrecenbe. 1957-től az Ipari Szakmunkásképző Iskola rajztanára volt, 1973-ban nyugalomba vonult....

Nagy érdemei vannak a kisgrafikában: ouvreje 1378 lapból áll. Lapjaival nevet vívott ki magának mind a hazai, mind a külföldi gyűjtők körében.

2001-ben hunyt el. A kiállítás méltó emléket állított a Debrecenhez mindig hű művésznek.

B SUPKA MAGDOLNA KISGRAFIKAI VONATKOZÁSÚ ÍRÁSAI

B. Supka Magdolnát búcsúztató cikkünkben (*Kisgrafika*, 2005/4. sz.) említést tettünk arról, hogy érdemes lenne számba venni kisgrafikai vonatkozású írásait. Szereteágazó, sokszínű munkásságában (tizenegy könyve jelent meg, közéjük számítva azokat a grafikai mappákat – Csohány Kálmánról, Rékassy Csabáról stb. –, amelyekhez ő írt előszót) viszonylag kevés a kifejezetten kisgrafikai vonatkozású publikációja. Munkásságáról először a *Supka Magdolnának szeretettel* című, a FÉSZEK Galériában 1984-ben tiszteletére szervezett kiállítás illusztrált katalógusában jelent meg egy összeállítás *Supka Magdolna megjelent írásai* címmel. A jegyzék több mint száz tételt sorol fel: önálló műveket, cikkeket, tanulmányokat, katalógus előszavakat – köztük néhány kisgrafikai tárgyú írását is. Kisebb összeállítást olvashatunk főbb műveiről, fontosabb tanulmányairól, különböző katalógusokhoz írt előszavairól a *Pannon Tükör* – szintén reá emlékező – 2000/2. számában.

A *Kisgrafikában* megjelent írásainak jegyzékét dr. Lenkey István állította össze, e sorok írója pedig igyekezett néhány egyéb tételekkel kiegészíteni azokat.

- Stettner Béla művészete = *Műgyűjtő*, 1970. 4. sz. 37-38. p.
- Stettner Béla grafikai kiállítása. (Katalógus előszó, többek között 42 ex libris leírásával.) Bp., 1973, Műcsarnok
- Magyar Grafika 1971. Dürer emlékeztetere születésének 500. évfordulóján = *Kisgrafika*, 1977. 1. sz. 1-8. p.
- Gondolatok a grafikáról = *Kisgrafika*, 1977. 1. sz. 1-8. p.
- Csohány Kálmán = *Kisgrafika*, 1980. 1-2. sz. 19. p.
- Gondolatok a könyvtárban. Stettner Béla művészetéről = *Kisgrafika*, 1980. 1-2. sz. 1. p.
- Perei Zoltán kiállítása Jászberényben = *Szolnok Megyei Néplap*, 1977. nov. 19.
- V. Balatoni Kisgrafikai Biennálé. (Katalógus előszó.) Tihany, 1979.
- Perei Zoltán: Magyar írók, 37 eredeti fametszet. (Előszó.) – Jászberény, 1979. Ua. Perei Zoltán portré-fametszetei = *Könyvtáros*, 1980. 5. sz. 303.p.
- VII. Balatoni Kisgrafikai Biennálé. (Katalógus előszó.) Tihany, 1983. Ua. *Kisgrafika*, 1983. 1-2. sz. 1. p.
- Búcsú Stettner Bélától = *Kisgrafika*, 1984. 3. sz. 1-2. p.
- Arató Antal: Hervai Katalin kiállítása. (Benne magnófelvétel alapján részletek Supka Magdolna megnyitó beszédéből.) = *Kisgrafika*, 1990. 1-2. sz. 1-3. p.
- Perei Zoltán emlékkiállítása. (Katalógus előszó.) Hatvan, 1992, Hatvani Lajos Múzeum
- Varga Nándor az ember és a művész = *Kisgrafika*, 1997. 2.sz. 6-7.p.
- Diskay Lenke kiállítása. (Benne magnófelvétel alapján részletek Supka Magdolna megnyitó beszédéből.) = *Kisgrafika*, 1999. 1. sz. 5-6. p.
- Perei Zoltán grafikai hagyatéka = *Kisgrafika*, 1999. 4. sz. 2. p.

A. A.

FINN VENDÉGEK SZEGEDEN

Az EXLIBRIS ABOENSIS finn folyóirat 2006. novemberi számában Leila Lehtiranta újságíró férjével májusban Szegeden tett látogatási élményeiről írt egész oldalas cikket. Lehtirantának Rácz Mária által összeállított 3 és fél napos gazdag programmal betekintést nyertek a város nevezetességeibe, kulturális életébe. Megtekintették Kass János grafikai galériáját, megcsodálták Zenei József vezetésével a sokoldalú Varga Má-

tyás műveit alkotóházában. Áttekintő képet kaptak Papp György munkásságáról, a művész grafikáiból, tűzzománcáiból a 70. születésnapjára rendezett kiállításon, melyet Kass János Kossuth-díjas grafikus nyitott meg.

A szegedi kisgrafika-gyűjtőkkel klubfoglalkozáson találkoztak és ajándékozták meg egymást ex librisekkel. Az újságíró elismeréssel nyilatkozott a csoport aktivitásáról. A gyűjtői munkába Rácz Máriánál tekintettek be. Múterem-látogatást tettek: Kopasz Márta, László Anna, Tóth Rózsa művésznőknél. A grafikagyűjtők foglalkozásainak havonta helyet adó Somogyi Könyvtár Szókefalvi Nagy Erzsébet igazgató német nyelven mutatta be. A faipari mérnök férj különös áhítattal nézte és fogta kézbe a könyvtár alapítója, adományozója becses kincseit. A cikk kifejezi, hogy a látogatás erősítette Szeged és Turku testvérvárosi kapcsolatát.

Ugyancsak ő írta az EXLIBRIS UUTISET októberi számában a 3 oldalas cikket Kopasz Márta festő, grafikus, díszpolgár virágos erkélyű műtermi lakásában szerzett jó benyomásairól, a művésznő munkásságáról, alkotásairól, technikáiról, a szimbolikákról, melyek szinte minden művében megtalálhatók. Kiemeli Kopasz Márta szervező tevékenységét a szegedi grafikai életben.

A városban szerzett szép élményeiket a Tisza magas vízállása, a homokzsákokkal védett partfal sem homályosította el. A cikkben az emlékek mellett ott találjuk a művésznő fotóját és 4 ex librisset is.

Szegedi vonatkozású hír még, hogy a svéd EXLIBRIS-CIRKULARET 2006. decemberi számában Leila Lehtiranta bemutatta a szegedi HAMIDO művészeti iskola Tóth Rózsa tanítványait, kik kockás lapon készítettek Mario de Philippisnek ex libriseket, melyeket a nagy tekintélyű gyűjtő kinyomtatva, megjelentette. A cikkhez az író 3 alkotást közöl.

Rácz Mária

HATVANÉVES A FINN EXLIBRIS-EGYESÜLET (SUOMIBAN JELENLEG AZ EX LIBRIS ÉLETÉNEK LEGAKTÍVABB KORSZAKÁT ÉLI)

A könyvjegy nem veszített jelentőségéből, de az a veszély sem fenyeget, hogy az információ-robbanás jelenlegi korában a könyv feleslegessé válna. Az a tény, hogy Finnországban évente megszámlálhatatlan mennyiségben adnak ki könyveket, nem vezet e kiadványok értékének csökkenéséhez. A Finn

E. Tüür grafikája, P7

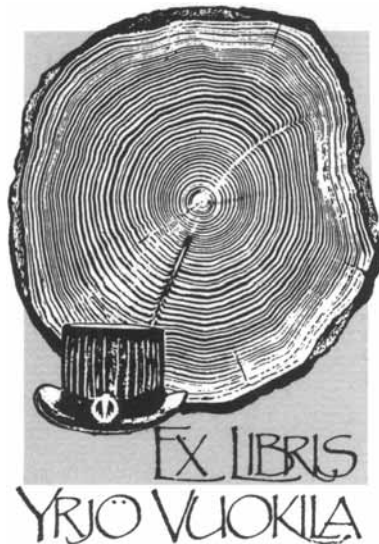

E. Tuominen rajza, P1

Exlibris Egyesület szilárd meggyőződése, hogy a könyv – és vele a könyvjegy – soha nem fog eltűnni a világunkból.

Az Egyesület fennállásának 60 éves jubileuma alkalmából sok szó esett a könyv és vele kapcsolatban a könyvjegy jelentőségéről is. *Jukka Sarjala* professzor kiemelte a könyv fontosságát és kifejezte abbeli reményét, hogy a könyv mint tárgy is megőrzi eddigi fontos szerepét. Ez egyben kihívást jelent a belelérasztható könyvjegy számára is. A jó könyv ugyanis magas színvonalú ex librist érdemel.

Az Egyesület elnöke, *Olli Ilönen* szerint az ex libris két területen is virágkorát éli: hobbi is és mindennapi használati

P. Lukkarinen rajza P1

tárgy is, mely most éli meg legmozgalmasabb időszakát. Ezt a tényt az a körülmény is igazolja, hogy az utóbbi évtizedben évente legalább két könyvet adtak ki az ex librisről. Napjainkban e kisgrafikák százai készülnek, Finnország legkülönbözőbb tájain nyílnak róluk kiállítások, hangzanak el előadások. Növekszik azok száma, akik szívükön viselik könyvespolcukat és azok tartalmát is.

Az Egyesület támogat minden olyan tevékenységet, ami az ex libris ügyét szolgálja. Nemrég állították össze azt a jegyzéket, mely mintegy 20.000 finn ex libris adatait tartalmazza. A lista „élő színpada” az elkészült és megjelenésre váró ilyen kisgrafikáknak.

A jubileumi év egész tartama alatt eredményes tevékenységet fejtett ki az Egyesület. Finn exlibris-kiállítást rendezett az ausztriai Pettenbachban. Egyéb kiállításokra került sor Finnországban, de megmutatkozott egyéb ünnepi alkalmakkor is.

Az évforduló tiszteletére az Egyesület könyvet adott ki „Exlibris 06” címmel, melyben számos művészüket méltatták, könyvjegy-termésük kíséretében. Szándékukban áll ezt a könyvet 5 évenként ismét megjelentetni. Napjainkban merült fel az a kérdés, hogyan ragassza be könyvjegyét a tulajdonos az olyan könyvbe, melynek alakja nem őrzi a hagyományos formát. A tagok 2006 évben több utazást tettek Oroszországba (Petrograd), Svédországba (Uppsala) és az észtrországi Johviba. Képviseltette magát a FISAE svájci kongresszusán, Nyonban. Az Egyesület 300 tagot számlál. Alapítása óta nyitott kapuval várja a művészeket, gyűjtőket, kutatókat. Évente négyszer kiadott folyóiratuk címe: EXLIBRIS UUTISET (Exlibris Hírek). Ezenkívül évente egy alkalommal exlibris-albumot is megjelentetnek.

(Angolból fordította: Soós Imre)

Leila Lehtiranta

TITKÁRI BESZÁMOLÓ

A 2006-os év nevezetes eseményei:

2006. január 28-án megtartottuk az alapító okirat szerinti kötelező, 5 évente megtartandó tisztújító közgyűlésünket. Ennek ismertetése folyóiratunk 2006/1. számában részletesen megtörtént. A régi-új vezetőség nagy lelkesedéssel, ambícióval fogott a további munkához. Szempontként merült fel, hogy 2009-ben lesz 50 éves a KBK, ezt majd méltóképpen meg kell ünnepelni. A tervek már kovácsolódnak, többen is jeleztek ötleteket, terveket. Próbálunk nyitni kifelé is, ez nyilván csak lassan érik be. A Fűvészkerttel való kapcsolatunk is ennek jegyében történik.

Pesti László tagtársunk anyagi hozzájárulásával egy 4 oldalas, A/4-es méretű ismertető anyag készült el 100 példányban, ezt a könyvtárak, nyilvános intézmények részére küldjük el, s egyesületünk célkitűzéseit ismertetjük benne. A szövegét dr. Soós Imre írta, s Király Zoltán lektorálta. Több illusztráció is van a szöveg között. Ez képezne majd a készüléfében lévő internetes honlap anyagát is. A szöveg angol fordítása is kész.

A svájci nemzetközi kongresszuson a magyar egyesületet sajnos csak egy fő képviselte, az anyagi terhei egy ilyen útnak igen magasak. De azért igyekszünk mindenütt ott lenni, ahol kisgrafikai esemény történik.

A kőbányai Artotékával együtt egyesületünk pályázatot írt ki, Szent László témában. Ennek részletes ismertetése a *KISGRAFIKA* 2006/4. számában már megjelent.

A 2006. év folyamán megjelentettük dr. Lenkey István összeállításában folyóiratunk elmúlt 5 évének tartalommutatóját. Köszönet illeti a nagyszabású és nehéz munka elvégzéséért.

Ennek kiadását lehetővé tette, hogy az év folyamán a Nemzeti Civil Alapprogramtól 100.000 Ft támogatást kaptunk, melynek révén a folyóiratunk kiadásának anyagi gondjai is enyhültek. Egyesületünk életének, tevékenységének legfontosabb dokumentálója a *KISGRAFIKA* folyóiratunk, hiszen ez nemcsak tagjainkhoz, hanem könyvtárakhoz, valamint a külföldi társegyesületekhez is eljut. Ezért jelenik meg a francia kivonaton kívül német és angol nyelvű kivonat is. A franciát Soós Imre, a németet Baráth Éva, az angolt Nagypál László készíti, valamennyien anyagi elismerés nélkül, az ügy szeretetéért csinálják.

Ki kell emelni a rendkívül aktív szegedi csoport működését.

A 2006. évet az OTP-nél a lekötött 1.500.000 Ft-tal, valamint a folyószámlán 110.275 Ft-tal zártuk. Adósságunk nincs. Sajnos a kamatok igen alacsonyak, a kamatadó is terheli, így a másfélmilliósi tőkénk folyamatosan veszít értékéből. A kézipénztárban december 31-én 84.889 Ft volt. Ezért bizakodóan tekinthetünk a jövő elé. A tagdíjat a 2006. évi szinten próbáljuk tartani ez évben is: azaz belföldi tagjainknak 1500 Ft/év, a külföldieknek 30 euro/év.

Ismételten kérem, amennyiben valaki olyan pályázatról értesül, mely egyesületünket vagy folyóiratunkat, esetleg kiállítás rendezésének lehetőségét érinti, tájékoztassanak.

Palásthy Lajos

←X·LIBRIS·P·EKKA·SALMINEN

P. Sammallahti grafikája, P7

OLVASÓI LEVÉL

Kedves Barátaim!

Látom, hogy sokan és haszonnal forgatják édesapám, Fery Antal metszeteinek a jegyzékét. Néhány megjegyzést szeretnék tenni ezzel kapcsolatban.

Először is tisztázni szeretném: a könyvben – édesapám útmutatása alapján – nem az életművét, hanem csak a zömmel fametszetű exlibriseit és alkalmi grafikáit foglaltuk egy listába, azokat, amelyeket ő megőrzésre méltónak tartott.

Lehetnek forgalomban próbanyomatok, vagy elrontott szövegű lapok, de természetesen ezekkel nem foglalkoztam. Talán jobb lett volna, ha a Papa nem adja ki a keze közül ezeket, de aki ismerte, tudja, hogy elég volt kérni tőle...

Csak megerősíthetem, hogy örülök, ha bárki bárhol leközi édesapám egy metszetét. Ez néha meg is történik. Két dolgot kérek: tüntessék fel édesapám nevét (ezt a Népszabadság egy éve nem tette meg, csak leközlött egy Berda-portrét), és ne nyúljanak bele a műbe (erről szól dr. Soós Imre kis írása a Szemesi Miújsággal kapcsolatban). Mindkét újságnak írtam, reagálás nem volt...

Rácz Győző úrnak én sem tudtam segíteni, ha valakinek megvan a 126. számú „MOVE könyvtár, Putnok”, és is szívesen látnék belőle fénymásolatot. A Tóth Ede bélyeg szerepel édesapám gyűjteményében, de nem abban, amelyről a könyv szól: a klisé emlékbélyegnek nem volt helye a könyvben (amelybe ugyanakkor klisé exlibriseket beletettünk).

Egervölgyi Dezső úr levelét hagytam a végére, mert bizony ő igazi hibákra mutatott rá. Akárhogyan is ellenőrizzük a szöveget (és többen többször megtettük), mindig marad benne hiba...

a) az 1928. sz. fametszetet a kedves olvasók javítsák ki...

A helyes szöveg nem Széchenyi Ferenc, hanem Széchenyi István (elnézést a figyelmetlenségért, Széchenyi saját hídvázlatairól azonnal be kellett volna ugrani a helyes névnek...

b) a Széchenyi emlékkönyvek közül én csak a Czakó-félt ismertem, a Papa is csak erről beszélt. Egervölgyi úrtól remek táblázatot kaptam, de a másik két kiadványt nem ismerem.

Az én hibám az volt, hogy az alapgyűjteményre és a szerencsi múzeumban található lapokra alapoztuk a könyvben közölt listát. Át kellett volna nézmem a Czakó könyvet! Mellékelem most e könyv fametszeteinek a listáját, aki akarja, tegye bele a Fery könyvbe!

Széchenyi emlékkönyv metszetei (Czakó Elemér) – 1941

1. Széchenyi arckép a címlapon
2. ovális címer (belső címlap)
3. A Wilček ház Bécsben (a szülőház) 9. o.
4. A MTA címerképe (kis ovális metszet) 41. o.
5. A Nemzeti Kaszinó 43. o.
6. A Nemzeti Kaszinó Széchenyi serlege 48. o.
7. A huszárcapitány 67. o.
8. Gazdasági egyesület – tenyészállat díjkiosztás 87. o.
9. Útéptítés 89. o.
10. A Központi Városháza (Invalidusok) 97. o.
11. Széchenyi első lakása a Párizsi közben 100. o.
12. Sándor Móric ugrat 108. o.
13. Ipartanoda 119. o.
14. Széchenyi liget az Újépületnél 121. o.
15. A Lánchíd Budáról 123. o.

16. Az Alagút 124. o.
17. Az első Nemzeti Színház 138. o.
18. A Nemzeti Múzeum 139. o.
19. Az MTA palotája 151. o.
20. A Vaskapu sziklája 157. o.
21. A Tisza szabályozása 161. o.
22. Az Óbudai hajógyár 167. o.
23. Az első magyar mozdony, a Derű 169. o.
24. Széchenyi emléktábla az Al-Dunánál 170. o.
25. A döblingi karosszék 190. o.
26. A döblingi intézet 193. o.
27. A nagyeceni kastély 199. o.
28. Széchenyi – Gasser szobra alapján 201. o.
29. A nagyeceni sírbolt 204. o.

A méretekre nem térek ki, lehet, hogy a könyvben másképp lettek felhasználva a nyomatok.

Egervölgyi úr bizonyára megküldi az érdeklődőknek érdekes táblázatát a különböző kiadványokban található Fery metszetekről. Mostantól árveréseken keresni fogom a Bagoly és a Szentiváni-féle könyveket.

Elnézést a hibákért, szívesen fogadok további észrevételeket is!

Bánkiné Fery Vera

HÍREK

A budapesti csoport első félévi munkaterve:

- Január: Beszámoló a 2006-os évről.
 Február: Kerékgyártó László kiállítása a Fűvészkertben.
 Március: Látogatás a Képzőművészeti Egyetemen.
 Április: Látogatás Tavasz Noémi Műtermében
 (Bp. Dob u. 5. II. em. 1/a)
 Május: Látogatás a Kézműipari Szakközépiskolában.
 Június: Látogatás az Iparművészeti Múzeumban.
 Minden program a hó első szerdáján, du. 4 órakor kezdődik.

A szegedi csoport első félévi munkaterve:

- Január: A szegedi Százszorszép Gyermekház bábszakkörének előadása.
 Február: Palásthy Lajos beszámolója a nyoni kongresszusról.
 Március 9.: Zenei József bemutatkozó estje a Szegedi Közéleti Kávéházban.
 Április 20.: Buday György 100 éves születési centenáriuma
 Május 18.: Soós Imre építész az olasz építészet remekeiről tart előadást.

Az ősztendő végén ismét az Újpesti Galériában rendezték meg a KISGRAFIKA kiállítást, mely ez alkalommal a 2006-os évszámot viselte. Az intézmény kisebb helyiségeiben a külföldről érkezett anyag, az emeleti termekben pedig a magyar grafikusok alkotásai voltak láthatók. Egy-egy művésztől általában két művet mutattak be, ízlésesen berámázva, értő elhelyezésben. A számszerűen nagyobb magyar alkotások színvonala jóval meghaladta a vendég-kiállítóékat. Egyesületünk tagjai közül *Budai Tibor*, *Salamon Árpád* és *Ürmös Péter* szerepelt a tárlaton, melynek csupán nevével nem értünk egyet. Az ott látott anyagban ugyanis kizárólag kis méretű grafikák szerepeltek. A Stetter Béla és Galambos Ferenc által évekkal ezelőtt meghonosított kisgrafika (ex libris és alkalmi grafika)

fogalom szerinti lapok nem szerepeltek. Nem lenne helyesebb a kiállítási anyagot MINIGrafikának nevezni?

A mohácsi Szőlőhegyen megalakult Hegyibeszédesek Baráti Társasága füzetének sorában immár az ötödiket jelentette meg a közelmúltban. A most hozzánk érkezett, 16 oldalas kiadvány címe: *ARCOK – SZIGETI SZABÓ JÁNOS RAJZAI*. Szerkesztette és a bevezetőt írta *Lenkey István*. Előszavából megtudtuk, hogy a mohácsi születésű alkotó sokféle anyagot felhasznál önmaga kifejezésére. A füzetben ezúttal grafikáival ismerkedhettünk meg. Ezek baráti körének tagjait ábrázolják, de fantáziájának termékeiként képzelt arcok is papírra kerültek, bizonyosságul bravúros rajztudásának.

Az ízléses kivitelű kiadványban – a művész jobb megismerése érdekében – szívesen olvastunk volna néhány sort életútjáról, törekvéseiről. Ilyen adatok közlését a következő kiadványok szerkesztőinek ajánljuk. Illusztrációként a sikerült *ARCOK* egyikét kö-

zöljük. A személy kilétét nem áruljuk el, csak annyit közlünk róla, hogy neve a kisgrafika barátainak körében köztiszteletnek örvend.

A budapesti csoport és a Fűvészkert 2006. december 16-án egész napos kisgrafikai rendezvényt tartott. Ennek keretében, abban az épületben, melyben annak idején *berai Soó Rezső* botanikus professzor, ex libris gyűjtő lakott, kiállítás nyílt a KBK régebbi kiállításainak anyagából, valamint az Iparművészeti Múzeum által (Horváth Hilda érdeme) biztosított anyagból. A szép virágdekorációval feldíszített teremben jól sikerült összejövetel zajlott, mely cserével is kiegészült. A szervezést Székely Zsuzsa múzeumpedagógus végezte. A kertben egyébként egy emlékoszlop emlékeztet Soó Rezsőre a következő felirattal: „*Soó Rezső 1903-1980 A korszerű növényrendszertani és genológiai iskola hazai megeremtője.*”

Fűvészkert, 2006. dec. 16. Balról jobbra: Tarjányi Ferenc, Skéfely Zsuzsa, Dr. Soós Imre, Pesti László

A sikeren felbuzdulva 2007. februári első szerdai összejövetelünket is itt tartottuk, amikor is Kerékgyártó László grafi-

kái díszítették a falakat. Pesti László bemutatta legújabb kiadványát, melyet szintén Kerékgyártó László készített és az építészeti emlékek sorozat második része. (Részletesen lásd a Könyvespolc rovatban.) Az egész esemény egy kis állófogadással zárult.

Ezután többen átsiettek a Képzőművészeti Egyetemre, ahol Varga Nándor Lajos grafikai gyűjteményéből rendeztek kiállítást a könyvtár folyosóján. A ritka és szép lapokat, köztük sok japánt is, az elhunyt művész és professzor leánya, Varga Lea bocsátotta a kiállítás céljára, a válogatás König Róbert értő munkáját dicséri. A kiállítás március folyamán volt látható.

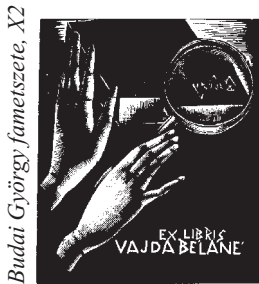
Az *ex libris történetéről* írt tanulmányt OROSZ ANDREA. A szerkesztőségünkhöz eljuttatott, illusztrált írásműben alapos kutatómunkával foglalta össze mindazt, amit az eddig megjelent forrásmunkák a magyar könyvjegy történetéről közöltek. Dolgozata hasznos forrásmunka lehet a közönség számára az ex librisrel való megismerkedéshez.

A Szombathelyi Képtárban 2007 február 8-án nyílt meg a *Magyar grafika fénykora* c. kiállítás, mely a Pittmann-féle gyűjteményből került összeállításra.

2007-ben van Buday György grafikusművész 100. éves születésnapja.

Az előző számunkban már ismertetett **Szent László a lovagkirály** pályázat határideje 2007 április 30. volt.

LAPSZEMLE

A Balaton partján megjelenő SZEMESI MIÚJSÁG c. lap nem tartozik a kisgrafikával foglalkozó kiadványok közé. Hogy a 2006/17. számában megjelent illusztrációval foglalkozunk, arra nemtetszésünk érzése kötelez.

Helyes dolog, hogy olvasóikat az év végén jókívánatokkal köszöntik, az is szót érdemel, hogy erre **Fery Antal**, a kisgrafika halhatatlan mesterének egy fametszetét használják fel. Véteknek tekintendő azonban az alkotó szellemi hagyatékának elrontása! A képbe erőszakolt gyarló szöveg ugyanis az évszám szerint azt sugallja, hogy ez a művész mostani alkotása, pedig Fery Antal már 1994-ben elhunyt. Íme egy példa arra, hogy a cél nem szentesítheti az eszközt!

A szlovéniai OBVESTILA 169. számában a sok magyar gyűjtő által jól ismert néhai rigai professzorról, *Peteris Upitis*-ről közölt cikket *Rajko Pavlovec*. Az egykori budapesti kongresszusunkon is jelen volt lett grafikustól 3 fametszetet is közöltek.

A szlovéniai folyóirat, az OBVESTILA, 170. számában három magyar vonatkozású kisgrafikát is közöl: *Vecserka Zsolt* fametszete mellett *Andruskó Károly* két linómetszete is ékesíti a kiadványt. A lap ezúton közli, hogy exlibris-társaságuk 2007-ben ünnepli majd megalakulásának 40. évfordulóját.

Salamon Árpád linómetszete, X3

A dániai egyesület EXLIBRIS NYT c. közleményeinek 2006/2. és 3. számaiban árverési hirdetmény jelent meg, melyben 25 csomagban 10 európai művész alkotásaiból készült összeállításokat kínálnak. Az egyetlen hazánkfia, *Diskay Lenke*, akinek 10 fa- és linómetszetét 25 dán korona értékkel tüntették fel.

A Tokióban megjelenő THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION NEWSLETTER 137. száma a megszokott terjedelemben, 16 oldallal jelent meg. Az exlibris-újságok közül kiemelkedő módon gondoskodnak számunkra és minden európai olvasójuk számára a nehéz japán szöveg megértéséről. Az angol nyelvű tartalmi kivonat ugyanis 4 oldalas, így a lap terjedelmét a negyedével növeli.

Cikkeik majdnem kizárólag a japán exlibris-művészetről szólnak. Kivétel most az ukrán *K. Antioukin*, akinek 60-70 darabos, sok női idomot tartalmazó rézkarc-életművéből kilencet képben is bemutatnak. *Cliff Parfit* az ex libris jövőjéről közölt cikket. Írása szerint az iskolákban kell kezdeni a könyvjegy megkedveltetését, új gyűjtők toborzását.

A holland EXLIBRISWERELD 2006/4. számában szellemes csoportképet közölt a svájci kongresszus résztvevőiről. Egy élelmes fotós ugyanis „lekapta” a résztvevőket, amint éppen egy széles lépcsőn lefelé haladnak, így külön beállítás nélkül minden résztvevő jól látható.

A magyar kisgrafikát érinti *Han Welman* cikke, melyben *Vén Zoltán* 2004-ben készült rézkarcát mutatja be. A *Sparke* német gyűjtő nevére készült ex librisről szóló cikk ismertetésére még visszatérünk.

A Bécsben megjelenő MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. 2006. decemberi száma tanulságos melléklettel jelent meg: Olyan űrlap fogalmazványát adták közre, melyen a gyűjtő és művész megállapodhat ex libris készítésére. A lapon a mérettől a határidőn át az árig minden feltételt szerepel. A német és angol nyelvű űrlap másolata Titkárunktól igényelhető.

A L'EX-LIBRIS FRANÇAIS 2006. második felében kiadott kettős (240-241.) száma két érdekes cikket közöl a könyvjegy történetének kutatói számára. Az első azt nyomozza, mikor látott napvilágot az első orosz ex libris. A másik írás az orosz nemesség pompázatos könyvjegyeit tekinti át. A modern alkotásokat is nagy számban, színes változatban is közlő lap a sajtószemle új formáját választotta. Nemesak ismerteti az országok exlibris-újságjainak tartalmát, hanem kicsinyített formában a címlap képét is megjelenteti. (Itt láttuk a többiek között a KISGRAFIKA múlt évi 2. számát is.) Könyvismertető rovatukban ugyancsak képpel is bemutatják a hozzájuk érkezett kiadványokat. Itt szerepel *Fery Antal* alkotásjegyzéke is. Írásuk elismeréssel szól a kiadvány jelentőségéről, kiemelve, hogy a

neves magyar művész ősei a francia forradalom idején vándoroltak ki Morvaországba és onnan hazánkba.

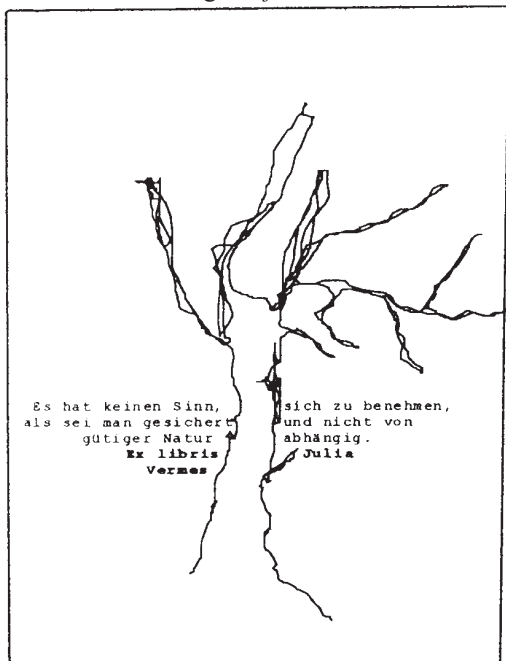
A MITTEILUNGEN DER D.E.G. 2006/3. számában *Klaus Thoms* cikke érdekes részleteket közöl arról, milyen körülmények között festette meg 1632-ben Rembrandt híres Dr. Tulp anatómiája c. festményét. 1605-ben jelent meg Cervantes Don Quijote c. regénye, mely a Biblia mellett a világ egyik legtöbb-ször lefordított műve. A németországi Goslar városban nemrég múzeum nyílt, melyben a regénnyel és hőseivel kapcsolatos valamennyi elérhető dokumentumot kiállították. Itt közel 1200 ex libris is látható. Mivel hazánkban is sok ilyen témájú lap készült, ott magyar alkotók műveinek jelenlétére is számíthatunk.

Az 1963-tól kezdődően kiadott DEG-évkönyvekről és egyéb kiadványaikról 2 oldalas jegyzéket közölnek, a művek tartalmának és árának megjelölésével. Ez utóbbit ez alkalomra lényegesen csökkentették. Az évkönyvek eredeti kisgrafikákat is tartalmaznak, mint a Vén Zoltán munkásságával is foglalkozó 1983-as kötet. Ára most 26 euro.

Manfred Neureiter meleg hangú cikke elismeréssel szól a Fery Antal életművét tartalmazó magyar kötetéről. Helyesli, hogy a mester életútja angol nyelven is olvasható. Nagyon jól szerkesztettnek találja a *Fery Veronika* által összeállított alkotásjegyzéket.

A művelődéstörténet iránt érdeklődők figyelemre méltó cikkeket találhatnak a svájci SELCEXPRESS 66. számában. *Jo Kuhn* luxemburgi szerző az olvasójegyek történetét tekinti át. További írások, kisgrafikák a németországi zsinagógák múltját és jelenét idézik fel. *Vermes Júlia* cikke *Robert Walser* (1878-1956) svájci író életéről és műveiről szól. Míg élt, nem ismerték el, felfedezése halála után következett be. Az ő írásművészete ihlette meg *Tanja Grimm-Raabe* művésznőt,

akinek egyik, sajátos hangvételű lapját be is mutatjuk. (A gépelt szöveg stílszerű fordítását érdeklődéssel várjuk.)

A finn EXLIBRIS ABOENSIS 56. számában a fáradhatatlan *Leila Lehtiranta* két hosszabb cikket is közöl. Az egyikben 9 illusztráció kíséretében ismerteti *Juhani Vikainen* munkásságát,

közölve 20 fametszetű ex librisből álló alkotásjegyzékét. A másik cikke szegedi utazására emlékezve bemutatja az ott megjelent Szegedi Kisgrafikák c. minikönyvet.

A Finnországban 2007. február 7-i dátummal megjelent EXLIBRIS ABOENSIS 57. száma előkelő helyen közli *Vén Zoltán* újévi lapját *Leila Lehtiranta* kísérő soraival. Egy további cikkében az író a Kalevala-illusztrációkat veszi számba, magyar műveket nem említve. Írását hat illusztráció kíséri.

A lap 6. oldalán *Nagy László Lázár* Don Quijote-lapját közölték. Az 1977-ben készült C3 lap a magyar művész 584. alkotása.

A fáradhatatlan Lehtiranta még további két cikkével szerepel e lapszámban. A hosszabb írásában *Tóth Rózsa* szegedi grafikusművészt mutatja be arcképe és négy linómetszetű ex librisének közlésével. (Olvasóink elnézését kérjük, hogy a cikk részleteit nem közöljük. Az angol nyelvű tartalmi kivonat ugyanis nem közölt részleteket.)

Egy egész oldalt tesz ki e számban a 2010-ben a törökországi Ankarában rendezendő 33. nemzetközi exlibris-kongresszus előzetes programja. A sietős közlés azért meglepő, mert még az azt megelőző 32. találkozó sem zajlott le.

A katalán egyesület EXLIBRIS c. lapjának 33. száma pompás külsővel, rendkívül gazdag tartalommal jelent meg. Teljes terjedelmét *Alexandre de Riquer* (1856-1920) festő, grafikus és

Alexandre de Riquer grafikái

költő kisgrafikai munkásságának szentelték. A művész ex libriseit 1880 és 1903 között alkotta meg. Ezek száma: 142, melyből 61 rézmetszet, 77 klisé-lap és 4 egyéb technikával készült. Ezekből 119 kisgrafikát eredeti méretben és színben láthattunk is a kiadványban. A művészt lapot készített többek között az exlibris-irodalom neves művelőjének, Leiningen-Westerburg grófnak és XIII. Alfonz spanyol királynak is. Grafikai lapjaiért az 1888. évi barcelónai világtkiállításon második díjat, a chicagói és madridi kiállításokon pedig az első díjat nyerte el.

KÖNYVESPOLC

Várkonyi Zsolt:
VÁRKONYI KÁROLY ÉLETTÖRTÉNETE
 magánkiadás, Debrecen, 2007, 112 oldal

Keménykötésű, szépen megformált könyv idézi mostantól *Várkonyi Károly* (1913-2001) grafikus és festőművész emlékét. A művész fia, *Várkonyi Zsolt* érdeme, hogy a XX. századi magyar kisgrafika jeles egyéniségének élettörténetét, munkásságát az utókor számára megörökítette.

Annyira olvasmányos a kötet, hogy nehéz volt letenni, míg végig nem olvastuk. Pedig szinte tipikus élettörténetről szól. Ebben a kis országban sokunknak folyt a sora eképpen: Boldog békeévek-háború-katonaság-hadifogság vagy gulág – igazolásmellőztetések vagyon, származás vagy meggyőződés miatt – végül viszonylagos nyugalom az „épülő szocializmus” idején. *Várkonyi Károly* életútja is befér ebbe a sablonba, azonban színes egyénisége, kedélye, alkotásainak sajátos íze, barátai és tisztelői körében kivított népszerűsége révén túlnő ezen a kereten. Fia írása alapján rendkívüli egyéniségét jobban megismertük, olyan alkotót, akinek életében a család és a szakma szeretete a művészet iránti odaadással párosult.

Elevenné tette az olvasmányt a kötetben találóan, mindig a megfelelő helyen közölt fényképek, grafikák, idézetek bőséges sora. Azzal is emberközébe hozta a szerző a művészt, hogy nem igyekezett idealizálni, nem hallgatta el tévedéseit, megbántottságát, kudarcait sem. Szülővárosának iránta megnyilvánult közömbössége is oldódni látszik, hiszen éppen e sorok írása idején rendezték meg a Tudományegyetemen emlékkiállítását. A hazai elismerés fényesebbé teszi a művész külföldön elért sikereit, megbecsültségét.

Várkonyi Zsolt hiteles képet közölt művében a művészről, ezt bizonyíthatják e sorok írójával egybehangzóan mindazok, akik a hajdani kisgrafikai találkozók, személyes együttléteken társaságát élvezhették, humorának, színes egyéniségének tanúi lehettek. Amikor pedig már ezek a tanúk is kipenderülnek ebből a világból, alkotásai világszerte a gyűjtők mappáiban hirdetik Debrecen grafikusának emlékét.

Soós Imre

Enzo Pellai:
EX LIBRIS NELL'EUROPA DEL XX SECOLO
 Kiállítási katalógus, 2006, 78 old.
 CREMONABOOKS kiadása

A világhírű mesterhegedűk egykori készítési helyén, az olaszországi Cremonában rendezték meg 2006 októberében azt a kisgrafikai kiállítást, melynek színpompás katalógusát most ismertetjük. A XX. század exlibrisművészetét bemutató tárlat helyszíne a városi múzeum volt, megrendezése és a katalógus összeállítása az olasz exlibris-egyesületet képviselő *Enzo Pellai* érdeme.

A kiadványban 259 ex libris felsorolása található. Ezek időrendben, részben országonként, részben témánként csoportosítva szerepeltek a kiállításon és a katalógusban. Közülük mintegy 100 művet eredeti színeiben is reprodukáltak. Egy-egy ország kisgrafika-művészetének rövid méltatása olvasható az olasz, osztrák, német, orosz, litván és cseh könyvjegyekről

szóló fejezetekben. Ugyanilyen fejezet szól a két világháború idejéről, az orosz szocialista realizmusról, a turizmus megszületéséről, az orvosi ex librisekről stb. A magyar polgári művészetéről szólva áttekintik az ország XX. századi történetét, *Vadász Endrétől* két hidegtű lapot, *Bordás Ferenctől* egy linómetszet képét is közölve. Rajtuk kívül e fejezetcím alatt szerepel még *Révész Kornél* és *Gara Arnold* egy-egy lapjának említése. Egyéb fejezetekben találjuk *Andruskó Károly*, *Drahos István*, *Gáborjáni Szabó Kálmán* és *Piller Attila* nevének és művének említését. A XX. század szellemiségét meghatározó személyekkel kapcsolatos fejezetekben közlik *Vén Zoltán* rézmetszetét, mely René Magritte emlékére készült.

Az első világháborúról szóló fejezetnek figyelemre méltó magyar vonatkozása van. Megtudja ebből az olvasó, hogy annak idején a Doberdó körüli harcokban a kisgrafika két neves képviselője is részt vett: A magyar *Drahos István* grafikus és a

Drahos István fametszete, X2

neves olasz gyűjtő, Gianni Mantero. Később kedélyes baráti beszélgetésben idézték fel ennek emlékét, mikoris egymással szemben álltak – két különböző frontszakaszon.

Soós Imre

A TENGER – EX LIBRIS EN

A barcelónai Tenger Múzeum kiállítási katalógusa
 Barcelóna, 2007. 32 oldal

A Spanyolországban, katalán földön levő MUSEU MARITIM nagyszabású kiállítást rendezett a tenger életét ábrázoló könyvjegyekből. A 2007. január és február hónapjaiban látható volt tárlat neves európai gyűjtők anyagából jött létre. Az izléses kiállítású, katalán nyelven íródott katalógus közöttük említi néhai honfitársunk, *dr. Katona Gábor* nevét, akiről tudjuk, hogy számos vitorlášajós, tengeri témájú lappal rendelkezett.

A tárlat valamennyi lapját – témánként csoportosítva – képpel is szerepelteti a kiadvány. Így egymás mellett láthatók a történelmi vitorlášajókat, a kisebb csónakokat, világítótoronyokat ábrázoló lapok, de több oldalon át szerepelnek a katalógusban a tenger mitológiáját, a viharos tengert, a görög vagy japán hajósélelet megjelenítő könyvjegyek is. Az európai országokat szinte kivétel nélkül képviselő, 85 darabos mezőnyben a magyar kisgrafikát *Nagy Árpád Dániel*, *Rátkai György* és *Vén Zoltán* egy-egy lapja képviseli, a magyar kisgrafika egykori jó hírnevéhez méltóan. A nem mindennapi kiállítás rendezője *Dr. Gian Carlo Torre* és *Victor Oliva* volt.

Soós Imre

Elkészült „Ártó” újabb mappája

2006/2. számunkban ismertettük azt a 32 lapot tartalmazó kisgrafikai mappát, mely az építészeti stílusokról szól és a római kortól a szecesszióig terjedő időszak magyar alkotásairól tartalmaz válogatást. Az ismertetésben visszatekintettünk a kiadvány mecénásai: *Pesti László* és *Tarjányi Ferenc* gyűjtőpáros korábbi éveiben megjelentetett kisgrafikai sorozataira is. Most e sorozat újabb állomásáról, a két részre tervezett ÉPÜLETEK-STÍLUSOK befejező részének, a XX. századi alkotásokról szóló anyag megjelenéséről adunk hírt.

2007. első szerdáján a KBK szokásos összejövetelét az Illés utcai Fűvészkert előadótermében tartotta meg, ahol a falakon *Kerékgyártó László* teljes kisgrafikai életművének kiállítása várta az érkezőket. (A címben szereplő „Ártó” álnév alatt ő rejtőzik! Így rövidíti le nevét a művész sok száz lapjának aláírásakor.) Ezúttal nemcsak a korábbi linómetszet exlibriseinek gazdag termése volt látható, hanem most már mindkét építészeti sorozata is. Ez utóbbiak – úttörőként napjaink kisgrafika-művészetében – számítógépes technikával készültek. Ennek nemzetközi jelzése CAD.

A házigazda intézmény igazgatójának, dr. Orlóci Lászlónak képviselőjében Kiszely Péter köszöntötte a vendégeket, majd Pesti Lászlótól minden résztvevő megkapta az új mappa egy-egy példányát. Ugyanakkor szíves szavakkal mondott köszönetet az alkotónak, valamint *Ürmös Péter* grafikuskészítőnek a mappa borítóján közölt alapos tanulmányáért. Az ezúttal 16 kisgrafikai lapot tartalmazó mappa Kós Károly zebegényi szecessziós templomától az új Nemzeti Színházig terjedő időről ad áttekintést. Gratulálunk a közreműködőknek, akik az új technika lehetőségeit ilyen hasznos ismeretek közlésére is felhasználták.

Soós Imre

Csibye Mihály: Béke. Linómetszet, X3

SUMMARY

Mária Lelkes: Time Travel Starting from Tihany (In memory of the poet Gáspár Nagy)

The friendship between Róbert König, graphic artist and Gáspár Nagy, poet produced a publication of high standard entitled "A Cross on Waves of Waters" containing poetry and graphics.

Antal Arató: Last Farewell to László Pittmann

The article presents the significant events of the life of the collector based at Szombathely who passed away in autumn, 2006.

Exhibition of the Works of Zoltán Vén at Gallery IX, Budapest

Ernő P. Szabó in his opening speech excerpted here appreciates the characteristic features of the graphical works exhibited.

Imre Soós: A Dialogue on Graphics Concerning 100 EURO Banknote

The author analyzes one of the graphical prints of Zoltán Vén and the ways the artist has drawn upon elements of tradition for creating a present-day concept of reality.

Memorial Exhibition of Károly Várkonyi's Art

The municipality of Debrecen paid tribute to the memory of Károly Várkonyi, a noted native citizen, arranging an exhibition of his oeuvre.

Antal Arató: An overview of Magdolna Supka B.'s writings about small-sized graphical art

Mária Rácz: Finnish guests in town Szeged

In 2006 Leila and Juha Lehtiranta paid a visit to Szeged and were received by the local group of the Hungarian Bookplate Society (KBK). Their programme included visiting artist studios and sight-seeing in Szeged.

Leila Lehtiranta: The Finnish Ex-Libris Society has been Working for Sixty Years

The history and the actual events of the association are presented in the article.

AUSZUG

Mária Lelkes: Zeitfahrt von Tihany aus (An den Dichter Gáspár Nagy zum Gedenken)

Das Ergebnis der freundschaftlichen Beziehung des Graphikers Róbert König und des im Januar 2007 verstorbenen Dichters Gáspár Nagy ist die Publikation „Kreuz auf wogenden Gewässern“; eine hochwertige Arbeit mit Gedichten und graphischen Werken.

Antal Arató: Abschied von László Pittmann

Im Artikel wird der Lebenslauf des im Herbst 2006 verstorbenen Sammlers dargestellt.

Ausstellung von Zoltán Vén in der Galerie „Art 9“

Die Eröffnungsrede von Ernő P. Szabó fasst die charakteristischen Züge der von dem Künstler ausgestellten graphischen Werke zusammen

Imre Soós: Graphischer Dialog über den Hundert Euro Schein

Der Autor analysiert eine Graphik von Zoltán Vén, wie er die graphischen Details der Werke der Vorgänger zu einer neuen, die Realität von heute widerspiegelnden Graphik benützte.

Die Gedenkausstellung von Károly Várkonyi

Debrecen hat dem großen Sohn der Stadt Károly Várkonyi eine Ausstellung gewidmet.

Antal Arató: Kleingraphikbezogene Schriften von Magdolna B. Supka

(Zusammenfassung)

Mária Rác: Gäste au Finnland in Szegedin

Leila und Juha Lehtiranta haben im Jahre 2006 Szegedin besucht, wo sie die Gäste der Mitglieder des Freundeskreises Kleingraphik waren. In ihrem Programm standen: Galeriebesuche, die Sehenswürdigkeiten von Szegedin.

Leila Lehtiranta: Finnlands Exlibris Verein ist sechzig Jahre alt

Im Artikel wird Geschichte, Leben des Vereines vorgestellt.

RÉSUMÉ

Le célèbre poète hongrois *Gáspár Nagy* est décédé en janvier 2007. Son livre fut publié sa vie durant sous le titre „Croix sur les eaux onduleuses“. L'illustrateur du livre était l'artiste graveur *Róbert König*. *Mme Mária Lelkes* écrit sur la liaison d'amitié de ces représentants illustres de la culture hongroise.

Antal Arató fait connaître le fil de la vie de *László Pittmann*, collectionneur renommé de Szombathely, décédé en automne de 2006. Les créations récentes de *Zoltán Vén* furent exposées à Budapest, dans la galerie Art 9. Le discours d'inauguration d'*Ernő P. Szabó* a analysé les gravures y présentées.

Imre Soós présente une eau forte de *Zoltán Vén*, créé en esprit des fidèles d'autrefois de Rembrandt.

La ville Debrecen a acquitté son hommage envers son citoyen décédé, *Károly Várkonyi*, avec une exposition commémorative.

Antal Arató a recueilli les articles concernant la petite gravure de la feu historien d'art *Magdolna Supka*.

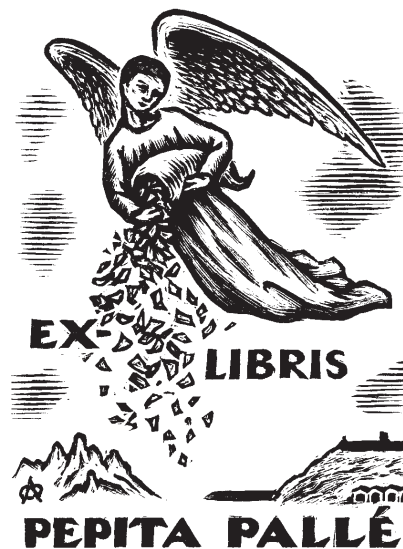
Nos chers amis finnois *Juha* et *Leila Lehtiranta* ont visité la ville Szeged en 2006, où ils étaient hôtes de la groupe de KBK de la ville. D'après l'article de *Mária Rác* ils ont visité aussi les curiosités de la ville près du fleuve Tisza.

Nous publions l'article de Association Finnoise de l'Ex libris, à l'occasion du 60ème anniversaire de sa fondation.

Rubriques ultérieures: Nouvelles, Revue de presse, Bibliophilie.

Várkonyi Károly grafikája, P7

Antoni Ollé Pinell fametszete, X2